

אדריכלות

בבאזל הימרת על הבניין הנכון

קטיפה אדומה על הקירות, תקרה מנירוסטה נוצצת ומנורות שמזכירות פיאות נוכריות. 125 שנה אחרי שהתקיים בו הקונגרס הציוני הראשון, שופץ מבנה ה"קזינו" בבאזל

מירי קרימולובסקי

באזל

וב האנשים שמגיעים לתיאטרון העירוני בבאזל נוהגים להיעצר ליד המזרקה המרהיבה והמשעשעת של ז'אן טינגלי, אולי האמן המפורסם ביותר בשווייץ. אבל מעטים מתושבי העיר יודעים שהבניין הסמוך לתיאטרון אירח את אחד האירועים החשובים בתולדות הציונות: זה המקום שבו התקיים הקונגרס הציוני הראשון.

המבנה המכונה "סטאדסקוי" נבנה ב-1878, כלומר הקוינו העירוני, עומד ב"כיכר היחפנים", אחת הכיכרות המרכזיות בעיר. חזיתו מוסתרת על ידי מבנה הקוינו הישן. ב-28 באוגוסט השנה התקיים כאן אירוע יוצא דופן כשנשיא המדינה יצחק הרצוג ו-1,400 אורחים מרחבי העולם התכנסו לציינו 125 שנה לקונגרס הציוני הראשון. לא רבים מתושבי העיר המנומנם מת שמעו על הציונות, על הקוני גרס או על הרצל. כעת זה השתנה, או כך לפחות אומר תומאס קוב, המנהל החדש של הקוינו שנאבק כבר 12 שנה לשקם את המבנה. "החשיפה בתקשורת של האירוע המרשים הזה גרמה לאנשים להביט אחרת על הבניין שלנו. מבחוץ זהו מבנה אפור צנוע למדי. איש לא יכול לדמיין כמה הוא צבעוני, חדשני ומרשים מבפנים, מתוחכם כמו שרק אדריכלים כמו הרצוג ודה מרון יכירו ליצור", מדגיש קוב.

זאק הרצוג ופייר דה מרון נחשבים כבר שנים רבות לאדריכלים על המקורבים מאד לעולם התרבות והאמנות. עיקר פרסומם בא להם במפנה המילניום כשהפכו את תחנת הכוח הישנה בלונדון למוזיאון הטייט מודרן. בהמשך בנו השניים את בניין הפילהרמונית של המבורג, את בית חברת האופנה "פרדה" המרהיב בטוקיו, ובקרוב יתחילו בפרויקט בית הספר הלאומית בירושלים.

בבאזל אין כמעט פינה שלא ניצבת בה אחת מיצירות האדריכלות שלהם: מרכז הקונגרסים שבו מתקיים יריד "ארט באזל" המפורסם, מוזיאון השאולאגר המוקדש לאוסף אמנות פרטי, מרכז המבקרים "עיר העיצוב" ויטרה מחוץ לעיר, בניין חברת התרופות רוש שמזכיר קופסאות של תרופות המונחות אחת על גבי השנייה ואפילו אצטדיון כדורגל. המשרד שלהם ממוקם בעיר וצופה על נהר הריין, לא רחוק ממלון שלושת המלכים

והמרפסת של הרצל.

"בהתחלה נבחרה דווקא זאקה חדיד לעצב את הקזינו", מספר קוב. "לא כל כך רצינו את הרצוג ודה מרון כי הם בנו כבר כל כך הרבה בעיר שלנו. חדיד הביאה הצעה יקרה וגרנדיוזית כדרכה. לבסוף, אחרי דחיות, התקבלה דווקא הצעתם של האדריכלים המקומיים, שהבינו שהאתגר הוא להקים מבנה שנותן כבוד למבנה הישן של האדריכל יוהאן יעקב שטלין ולמעשה ממשיך אותו באותה שפה אדריכלית".

מבחוץ לא ניתן להבחין בתפר שבין הבניינים. רק מי שידפוק קלות על הקירות החיצוניים יבחי חין שהמבנה הישן בנוי מאבן ואילו החדש מעץ. הקו הנקי החיצוני נשמר אף שהחומרים הם מודרניים ועמידים יותר ומאפשרים בידוד ברמה גבוהה.

האולם הגדול שבו התקיים הקונגרס. הרצוג ודה מרון, שהקפידו לעצב כל פרט במבנה, אפילו התעקשו על רקמה בשלטים המובילים לשירותים, למרפסת העליונה ולאולמות השונים.

באולם הגדול, שבו התקיים הקונגרס, השתדלו האדריכלים לשמר על פי המראה המקורי שלו מלפני 125 שנה. חלונות האולם הם מהפרטים היותר יקרים במבנה. בשנות ה-60 הם נחסמו כדי למנוע מרעשי הרחוב לחזור פנימה. עכשיו, בשיפוץ, הם נפתחו מחדש ונבנו בטכנולוגיה מיוחדת שמונעת מהרעשים להגיע. העוגב המקורי המרשים שופץ. האדריכלים שמרו אל החזית המקורית שלו שמאחוריה מסתתר כלי נגינה חדש ומתוכנן.

האירוע המכונן בתולדות הציונות מצוין על לוח הקבוע

"סטאדסקוינו". פצצת צבע תיאטרלית מרהיבה

צילום: נאדינת STSDTCASINO BASEL

בקיר: "בבית זה התאסף לקול קריאתו ובהנהגתו של בנימין זאב תיאודור הרצל, הקונגרס הציוני הראשון".

שיפוץ המבנה עלה 77 מיליון פרנק שווייצרי (כ-276 מיליון שקל). 49 אחוז מומנו על ידי עיריית באזל ויתר הסכום הגיע מהבעלים הפרטיים של המבנה ומתורמים הפועלים בעיר, בהם גם חברות התרופות המפורסמות של באזל. החל בחודש הבא אפילו שר יהיה להזמין סיור במבנה. בערבים מתוכננים להתקיים כנסים וקונצרטים.

כשהחל מבצע השיפוץ והרחבת המבנה התגלו באתר שלדים עתיקים. הם הועברו למוזיאון המקומי למטרת תצוגה ומחקר. צילום של הממצאים שהתגלו בשטח מוצג במוזיאון.

ההפתעה מגיעה ברגע שעינינו רים את דלתות הכניסה. העיצוב הפנימי מתגלה כפצצת צבע תיאטרלית מרהיבה. "רצינו לשלב ניאו בארוק עם אלמנטים קלאסיים ועיצוב עכשווי", הסבירו הרצוג ודה מרון במסיבת העיתונאים שהתקיימה עם פתיחת המבנה.

כניסה לתוך המבנה גורמת למבקר לשכוח איפה הוא נמצא. הקירות והמדרגות מחופים בקטיפה בצבע אדום לוחט, מנורות הלה, שנראות עתיקות, מזכירות פיאות נוכריות של שחקנים זמנים, רים, התקרה ואלמנטים אחרים במבנה עשויים נירוסטה מבהיקה. בחלל הכניסה התקרה מרחפת ובמרכזה מעין עינית עגולה שממנה משתלשלת נברשת מרהיבה שמתכתבת עם הנברשת העתיקות ששופצו בחלל